

Avropanın enerji təminatında Azərbaycanın rolu artır

Əhvali 2-ci sahə.

Önəvi Xəzər Neft-Qaz Sərgisi və Konfransı, həmçinin "Bakı Enerji Həftəsi" çərçivəsində bütün bu vacib məsələlər müzakirə ediləcəkdir. Neft təchizatı həminin artırılması müzakirə olunacaq. Bu gün artıq Azərbaycan digər ölkələr üçün vacib tranzit imkanlarını təqdim edir. Bu potensialdan da maksimum dərəcədə istifadə oluna bilər. Təəssüf ki, bu günədək bu potensialdan tam istifadə edilməyib. Təəssüf ki, Azərbaycanın mühüm tranzit ölkəsi qismində potensial təchizatçılar tərəfindən düzgün qiymətləndirilməmişdir.

Hesab edirik ki, bu gün artıq onlar fikirlərini dəyişiblər. Çünki hər kəs anlayır ki, şəxələndirmə enerji təhlükəsizliyinin başlıca amillərindəndir. Biz isə enerji stratejiyimizin həyata keçirilməsinin ilk gündən etibarən şəxələndirmə üzərində çalışmışıq. Bunun nəticəsində bizim şəxələndirilmiş ixrac marşrutlarımız var - müxtəlif istiqamətə uzanan 3 neft boru kəməri və 4 qaz boru kəmərimiz mövcuddur. Elektrik enerjisi xətlərinə gəldikdə isə biz 4 qonşu ölkəyə elektrik enerjisi ixrac edirik və Avropaya elektrik enerjisi ixrac etməyi planlaşdırırıq.

Biz Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyətinə start vermək istəyirik. Bu da yalnız yüklər üçün deyil, elektrik enerjisi üçün mühüm ixrac marşrutu ola bilər. Biz işlərə başlamışıq və bu istiqamətdə investisiya ilə bağlı artıq praktiki addımlar atırıq. Beləliklə, hər bir məsələdə şəxələndirmə vacibdir.

Bu səbəbdən vaxtilə Azərbaycanın etibarlı tranzit ölkəsi kimi potensialını düzgün qiymətləndirməyənlər fikirlərini dəyişəcəklər. Biz artıq müəyyən eyhamlar görürük və biz buna hazırıq. Biz köməyə ehtiyacı olan hər kəse yardım etməyə hazırıq. Bunun üçün bizdə siyasi iradə var. Hər zaman bizim siyasətimiz körpülər qurmaqdan və əməkdaşlığı gücləndirməkdən ibarət olub.

Bundan əlavə, biz zəruri infrastrukturaya malikik. Yeni dəniz limanını, bütün istiqamətlərlə bizi birləşdirən dəmir yolu, avtomobil yolları və hava limanları. Azad olunduğu ərazilərdə üç yeni hava limanımız olacaq. Onlardan biri artıq istifadəyə verilib. Beləliklə, Azərbaycan 9 beynəlxalq hava limanına sahib olacaq. Nəhayət, ölkəmizin coğrafi yerləşməsi, yəni, neft və qaz sahəsində əməkdaşlıqla bağlı planlar qarşıdakı Azərbaycanın tranzit potensialını nəzərə alınmalıdır.

Burada söylədiklərim beynəlxalq tərəfdaşlarımız üçün də önəmlidir. Burada SOCAR və BP arasında strateji tərəfdaşlığı xüsusi vurğulamaq istərdim. Bizim üçün neft və qaz sahəsində BP strateji tərəfdaş və aparıcı investordur. Mən çox məmnunam ki, BP bərpaolunan enerji sahəsinə marağı göstərir. Hazırda SOCAR və BP azad olunduğu Cəbrayıl rayonunda 200 meqavatt artıq gücə malik elektrik enerjisi stansiyasının inşasını müzakirə edirik və ümidvaram ki, tezliklə yaxşı nəticələr olacaq.

Perspektiv planlarımıza gəldikdə, onların reallaşdırılması önəvi enerji tərəfdaşlığımızın iştirakı olmadan mümkün olmazdı. Biz bu mühüm dövrdə, dünyada geosiyasi vəziyyətin bir neçə ay bundan öncə ilə müqayisədə koskin şəkildə fərqli olduğu bir vaxtda istinadlı ölkədən olan hər bir şirkətə əməkdaşlıq etməyə hazırıq.

Burada qeyd etdiklərimin hamısı daxili inkişafımız üçün də çox əhəmiyyətlidir. Enerji amili, enerji diplomatiyası və bütün layihələr bizim iqtisadi potensialımızı gücləndirir, bizə imkan yaradır ki, cəsarətli islahatlarla yanaşı, neft-qaz sektorundan əldə etdiyimiz gəlirlər iqtisadiyyatımızın qeyri-neft sektoruna yönəldilsin. Biz bunun nəticəsini görürük və diqqətinizə cari ilin bəzi göstəricilərini təqdim etmək istəyirəm. Bu il ümumi daxili məhsul 7.2 faiz artıb. Qeyri-neft sektorunda

artım 11.5 faiz, qeyri-neft sənayesində artım 15 faizdən artıq olub. Bütün bunlar islahatların və topladığımız gəlirlərin yönləndirilməsinin təzahürüdür.

Yəni, şəxələndirmə yalnız enerji təchizatına aid deyil. Bu, bizim iqtisadiyyatımızın şəxələndirilməsidir və biz buna nail oluruq. Hesab edirəm ki, bu gün Azərbaycanda biznes mühiti tamamilə lazımi səviyyəyə çatıb və Azərbaycan xarici investisiya üçün olduqca cəlbədiçilən ölkədir. Dediğim kimi, birincisi, biz neft-qaz sahəsində nəhəng təcrübəmiz var, biz önəvi şirkətlərlə tərəfdaşlığımıza böyük dəyər veririk. Biz heç vaxt imza atdığımız müqavilənin bir sözünü belə dəyişməmişik. Biz sürətlə inkişaf edirik və əlbəttə ki, Qarabağda və Zəngəzurdə aparılan yenidənqurma işləri iqtisadi potensialımızı artıracaqdır.

Xarici borcumuzun aşağı səviyyədə olması - ümumi daxili məhsulun yalnız 12.5 faizini təşkil etməsi də münbit iqtisadi şərait yaradır. Biz əlavə kreditlər götürə bilərik, sadəcə, bunu etmirik, çünki buna ehtiyac yoxdur. Biz xarici borcumuzun gücə malik elektrik enerjisi stansiyasının inşasını müzakirə edirik və ümidvaram ki, tezliklə yaxşı nəticələr olacaq.

Bununla yanaşı, görsək ki, Azərbaycan üçün vacib olan global əhəmiyyətli layihələr var, əlbəttə, biz önəvi tərəfdaşlarımıza, aparıcı maliyyə institutlarına müraciət edəcəyik, bizə dəstək olsunlar. Bizim bununla bağlı "Cənub qaz dəhlizi" və digər layihələrdə təcrübəmiz var.

Biz bu gözəl tədbir üçün darıxdığımız və artıq dediğim kimi, bu, regionun aparıcı beynəlxalq enerji tədbiridir. Mən bir daha qonaqlarımıza bizimlə olduqlarına görə təşəkkür edirik və "Bakı Enerji Həftəsi"nin işinə uğurlar diləyirəm. Sağ olun.

Moderator: Təşəkkür edirik, Zati-aliləri. İndi isə auditoriya qar-

şısında çıxış etmək üçün ABŞ dövlət katibinin enerji diplomatiyası üzrə müavini müşaviri xanım Laura Loxmanı dəvət edirik.

Xanım **Laura Loxman** çıxış edərək dedi:

- Çox sağ olun, sabahınız xeyir Prezident Əliyev, nazirlər və qonaqlar.

Bu gün burada olmaq mənim üçün şərəfdir və "Bakı Enerji Həftəsi" çərçivəsində keçirilən 27-ci illik sərgi çərçivəsində çox qəbul maqdan məmnunluq hissi keçirirəm. Bu yaxınlarda Amerika Birleşmiş Ştatları və Azərbaycan Respublikası arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illik ildönümünü qeyd etdik. Ölkələrimiz uzun müddətdir ki, yaxın tərəfdaşdırlar və Cənubi Qafqazda müstəqillik və demokratiyanı Amerika Birleşmiş Ştatlarından çox heç kim dəstəkləmir. Azərbaycan regionda enerji təhlükəsizliyinin irəliləməsinə güclü tərəfdaş olmuşdur. Amerika Birleşmiş Ştatları həm də bizim mühüm iqlim məqsədlərinə dəstək olan etibarlı enerji mənbələrinin yaradılması strategiyaları üzərində Azərbaycanla işləməyə davam etmək əzmindədir. İndi isə ABŞ Prezidenti Cozef Baydenin Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevə məktubunu sizin diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm.

Xanım Laura Loxman ABŞ Prezidentinin Azərbaycan Prezidentinə məktubunu oxudu. Məktubun mətni il AZERTAC-ın saytının "Rəsmi xronika" bölməsində tanış ola bilərsiniz.

Moderator: Təşəkkür edirik. İndi isə mən Avropa Komissiyasının enerji siyasəti strategiyası və koordinasiya üzrə direktoru xanım Kristina Lobillo Borreronu təqdim etmək istərdim.

Xanım **Kristina Lobillo Borrero** dedi:
- Sabahınız xeyir, Zati-aliləri Prezident Əliyev.

Hörmətli nazirlər və qonaqlar.

Mən çıxışma öz adımdan, həm də enerji məsələləri üzrə komissar Kadri Simsonun adından bizi Bakı Forumunda iştirak etmək üçün dəvət ediyinizə görə sizə dərin minnətdarlığımı ifadə etməklə başlamış istəyirəm.

"Bakı Enerji Həftəsi" global enerji rəqabətini, eləcə də bizim ikitərəfli enerji əlaqələrimiz üçün aktual bir vaxtda keçirilir. Bunun üçün bundan daha yaxşı vaxt ola bilməzdi. Bizim enerji bazamız bir sıra çağırışlarla üzləşib, COVID pandemiyası, eləcə də enerji qiymətlərinin koskin şəkildə artması, geosiyasi gərginliklər, iqtisadiyyatlarımızın karbonsuzlaşdırılması və böhranın mümkün qədər tez bir zamanda imkanlara çevrilməsinin zərurəti.

"Cənub qaz dəhlizi" Avropa İttifaqı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir və Azərbaycanın oynadığı rol bizim Avropa İttifaqında qaz təchizatının şəxələndirilməsi səylərimiz baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu, enerji qiymətlərinin sabitliyi, həmçinin təchizat təhlükəsizliyinin təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir və biz bunu yüksək qiymətləndiririk. Bizim Azərbaycanla enerji sahəsində münasibətlərimiz uzunmüddətli müsbət enerji dialoqu üzərində qurulub ki, bunun da tarixi Zati-aliləri, Prezident Əliyev və ovahtki Prezident Barrozu tərəfindən 2006-cı ildə enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq təklif edən Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında imzalanmış ikitərəfli anlaşma memorandumuna təsadüf edir.

Bizim siyasi, idarəçilik və texniki səviyyələrdə siyasət üzrə fəal oluqumuz enerji siyasətindəki fəalliyotimizin sübutudur. Komissar Kadri Simson bu ilin fevralında "Cənub qaz dəhlizi" Məşvərət Şurasının toplantısında iştirak edib və biz qaz, eləcə də bərpaolunan enerji, elektrik enerjisi, enerji səmərəliliyi və hidrogenlə bağlı yüksək səviyyədə dialoq kontekstində müzakirələri davam etdirmişik.

Hazırda hər iki tərəf ümumi enerji keçidi və iqlim çağırışları ilə üzləşməklə yanaşı, eyni zamanda bu prosesdə enerji üzrə bəzi ikitərəfli qarşılıqlı sayələr və bir-birini tamamlayan addımlar atırıq. Bu mühüm dönüş nöqtəsində geosiyasi vəziyyətdə gərginlik və enerjinin səbəbi olduğuna gərginliklər kontekstində biz Avropa İttifaqının şəxələndirmə və təchizatın təhlükəsizliyinə töhfənin davam etdirilməsində, xüsusilə bizim "repowereu" prioritetləri ilə üst-üstə düşən enerji mənbələrində çox maraqlı olduğunuzu vurğulamaq istərdim.

Burada biz 3 müxtəlif sahədə işləməyi planlaşdırırıq. Birincisi, yerli bərpaolunan enerji istehsalının daha da inkişaf etdirilməsi və enerjiyə qənaətin artırılması üçün Avropa İttifaqında qaz təchizatını şəxələndirməkdir. Avropa İttifaqı tərəfindən biz şəxələndirməni gücləndirməklə Avropanın qaza olan ehtiyacını qarşılamaq üçün ədəvət qaz təchizatı təmin etməkdə çox maraqlıyıq. Biz, həmçinin uzunmüddətli dayanıqlı enerji tərəfdaşlığı üçün töməl yaradırıq. Avropa İttifaqı qarşılıqlı mənfəət, o cümlədən bərpaolunan enerji mənbələrinin inkişafı və daxili inkişaf üçün hidrogen istehsalı, beynəlxalq ticarət baxımından öz enerji tərəfdaşlarını uzunmüddətli güclü əlaqələrlə təmin etmək əzmindədir.

Biz Azərbaycanla enerji sahəsində uzunmüddətli tərəfdaşlığımızı həm strateji enerji davamlılığı, həm də yaşıl enerji ambisiyalarımıza mühüm töhfə kimi görürük. Biz enerji sistemlərimizin struktur transformasiyasının sürətləndirilməsi, enerji səmərəliliyi istiqamətində səylərimizin, məhsuldarlığımızın, iqtisadi artımın və sənaye bazamızın gücləndirilməsi, həmçinin 2050-ci ilə qədər ölkələrimizin iqlim neytrallığı yoluna qədəm qoyması baxımından Azərbaycan və beynəlxalq tərəfdaşlarla işləməyi səmərəliliklə gözləyirik.

Təşəkkür edirik, Zati-aliləri. Enerji forumunda iştirakı səbirsizliklə gözləyirik. Təşəkkür edirik.

♦ ♦ ♦

Moderator: Təşəkkür edirik. İndi isə Böyük Britaniyanın biznes, enerji və təmir inkişaf üzrə dövlət naziri Qreqori Uilyam Hendsin videomüraciətində dedi:

- Cənab Prezident, Zati-aliləri, "Bakı Enerji Həftəsi"ni müraciət etmək imkanı yaratdığınızna görə təşəkkür edirəm. Mən, həmçinin Birləşmiş Krallıqla Azərbaycan arasında diplomatik əlaqələrimizin 30 illiyi münasibətilə hər iki ölkəni təbrik etmək istəyirəm. Bu tədbir Avropanın enerji təhlükəsizliyi və iqlimimiz üçün mühüm vaxtda təsadüf edir. Biz Ukraynanın Rusiya tərəfindən işğal səbəbindən qarşılaşdığı qeyri-adi vəziyyəti dərk edirik. Bu yeni reallıq bizim enerji sahəsində qarşılaşdığımız mühüm seçimlərə diqqət çəkir. Biz təmiz enerji istehsalı və sıfır karbon tullantıları olan iqtisadiyyata keçidi sürətləndirmək üçün indi hər zaman olduğundan daha çox birlikdə çalışmalıyıq. Bu gün Azərbaycan Gürcüstan, Türkiyə və Avropadakı tərəfdaşları üçün etibarlı və sabit böyük qaz təchizatıdır. Azərbaycanla başlayan "Cənub qaz dəhlizi" mühüm nailiyyəti əks etdirir. "Cənub qaz dəhlizi"nin genişlənməsi Avropaya qaz təchizatının şəxələndirilməsini dəstəkləyəcək. Biz kömürdən imtina edərək təmiz enerjiyə keçərkən təbii qaz həlledici rol oynamaqda davam edəcəkdir. Ötən il Birləşmiş Krallığın sədrliyi ilə keçirilən COP26 İqlim Dəyişikliyi Konfransında biz ciddi öhdəliklərin şahidi olduq. Biz Azərbaycan hökuməti də daxil olmaqla, tərəfdaşlarımızın COP26-da üzvlərini götürdükleri öhdəlikləri alqışlayırıq və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə daha çox sayların göstərilməsinə səbirsizliklə gözləyirik.

Moderator: Cənab Prezident, xanımlar və cənablar, bununla təd-birin rəsmi hissəsi sona çatır.
"Bakı Enerji Həftəsi"ni çərçivəsində sizə uğurlar arzulayıram. Ümid edirik ki, sizin bir çoxunuzu sabah açılacaq Bakı Enerji Forumunda görəcəyik. Iştirakiniz və diqqətiniz üçün təşəkkür edirik.
♦ ♦ ♦
Sonda dövlət başçısı sərginin xatirə kitabını imzaladı.